

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

ПОВРЕМЕНИ СПИС

ЗА СЛОВЕНСКУ ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

УРЕЂУЈЕ

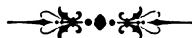
А. БЕЛИЋ

УЗ

СТАЛНУ САРАДЊУ

г. г. А. МЕЈЕ-А, проф. Collège de France, А. СТОЈИЋЕВИЋА, проф. Унив. у Љубљани, К. НИЧА, проф. Унив. у Кракову, Љ. СТОЈАНОВИЋА, акад. у Београду, М. РЕШЕТАРА, проф. Унив. у Загребу, О. ХУЈЕРА, проф. Унив. у Прагу, Р. НАХТИГАЛА, проф. Унив. у Љубљани, СТ. ИВШИЋА, проф. Унив. у Загребу, СТ. М. КУЉБАКИНА, проф. Унив. у Београду, ФР. ИЛЕШИЋА проф. Унив. у Загребу, ФР. РАМОВША, проф. Унив. у Љубљани и Х. БАРИЋА проф. Унив. у Београду.

КЊИГА VI.

ДРЖАВНА ШТАМПАРИЈА
КРАЉЕВИНЕ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА
БЕОГРАД 1926—1927.

1. О темнићком натпису.

Г. Љуб. Стојановић је у првој књизи Јужнословенског Филолога описао један натпис на плочи, по његовом мишљењу из 10—11 века. Г. Стојановић је подробно испитао и описао палеографске и језичке особине у овом важном натпису. Узгред је Г. Стојановић напоменуо да он мисли „да је ова плоча била узидана у олтару на часној трапези, и да су под њом биле мошти десеторице севастиских мученика који се у натпису именују“.

Да је ова плоча била узидана у часној трапези, као што то претпоставља г. Стојановић, врло је вероватно, али да су под њом биле мошти севастиских мученика, то је већ мање вероватно, јер је тешко претпоставити да би у тако рано доба неко имао и интереса и могућности да кости севастиских мученика преноси у наше земље, и то у једно незнатно место. Зашто су на темнићкој плочи урезана имена севастиских мученика може се протумачити и на други начин.

У 20 књизи часописа *Recueil des travaux relatifs à la philologie et à l'archéologie égyptienne et assyrienne* (1898) објавио је Syace три коптиска натписа код Фараса у Нубији, који су нађени у једној хришћанској цркви. Поводом објаве тих натписа написао је у 21 књизи поменутог часописа (1899, 133—6) Richard Pitschman расправу, у којој је показао како се у тим натписима налази *une longue série de noms de martyrs chrétiens*, а у једном од њих посебно *une partie du catalogue des 40 martyrs de Sébastie, ville d'Arménie*. Пичман мисли да је вероватно, да су та имена неколицине од 40 севастиских мученика урезана од једног Хришћанина *qui aurait voulu donner aux croyants un moyen de se défendre des reptiles nuisibles*. Од 10 имена темнићког натписа — 7 се налазе и у ономе из Фараса.

Пичман истиче да коптиска црква четрдесеторици севастиских мученика „*a consacré un culte spécial*“ и да „*l'emploi qu'on faisait des noms de ces martyrs à des usages magiques paraît avoir été très répandu dans l'Égypte chrétienne.*“

Према томе, вероватно је да је обичај употребе имена четрдесеторице севастиских мученика дошао и у наше крајеве, као што се

види, врло рано, и то *као магичка формула*. Том циљу је свакако требало да послужи и темнићи натпис.

N. Bonwetsch је у збирци *Studien zur Geschichte der Theologie und Kirche I*, 80—4 у студији о тестаменту четрдесеторице севастиских мученика објавио читири каталога са именима тих мученика. Ред њихових имена у тим каталозима није исти. Ја немам при руци ту Бонвечову расправу, али би занимљиво било констатовати, да ли се и са којим од тих каталога слаже ред имена у темнићком натпису.

Св. Сћанојевић.

2. Траг једној Вуковој народној женској песми у књижевности 16 века.

У петој књизи Вукових Српских Народних Пјесама, „у којој су различне женске пјесме“, на страни 392 у државном издању, под бројем 522, налази се и ова песмица, унета из штампане Вукове збирке С. Н. Пјесме из Херцеговине:

Шта је оно славићу?

Славуј, слатки разговоре!
Што није чути пјесне твоје?⁵⁰⁾
Не чудим се све ни теби,
Већ се чудим тој даници,
Што те таји у тамници.
У тамници, у травици,
У зеленој дубравици!

Да народна песма ова није сачувана у првобитној форми, доброј и смисаоној, види се одмах већ и по пометености у садржини њеној. Чудити се даници што славуја крије у тамници у дубравици, још иде; али откуда де га крије у *травици*?

На давнину, од које путујући доспе из Херцеговине у Вукову збирку, могла би упућивати и старичска форма: *пјесна*, примљена, додуше, већ и у народски говор, по коме је и Вук прво издање своје збирке назвао: *Пјеснарица*.

Објашњења пак, и за садржину и за старину, добива ова песмица кад је упоредимо са „Пјесанцом штурку“ дум-Мавра Чавчића Ветранића (*Stari Pisci Hrvatski*, књ. III):

⁵⁰⁾ Припјев уза сваку врсту.